

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3352/2022. (VII. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a doktori értekezés benyújtására előírt határidőnek a veszélyhelyzet idején történő meghosszabbításáról szóló 217/2021. (IV. 30.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság bírója az előtte 10.K.700.348/2022/5. szám alatt, felsőoktatási intézmény döntése miatt indított perben – az eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a veszélyhelyzet idején történő meghosszabbításáról szóló 217/2021. (IV. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Az indítványozó bíró szerint az R. 1. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdését (tanulás szabadsága) és XV. cikk (1) bekezdését (hátrányos megkülönböztetés tilalma).
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a felperes 2015. január 1-jén kezdte meg doktori képzését. A doktori képzés elvégzését követően a felperesnek 2018. október 16. napján doktorjelölti jogviszonya jött létre.
- [3] A doktori képzés tartalmát jelentősen átalakította a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nft.) 2016. január 1-jén hatályba lépő módosítása. Az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Nftmód.) bevezette a komplex vizsga követelményét, amelyet követően – főszabály szerint – a doktorandusznak három éven belül be kell nyújtania az értekezését [Nft. 53. § (4) bekezdés].
- [4] Az Nft. 114. § (2) bekezdésében rögzített átmeneti rendelkezés következtében az Nft. doktori képzésre vonatkozó elemeinek lényegi részét először a 2016/2017. tanév első félévében doktori képzésben hallgatói jogviszonyt létesítő hallgatókra kell alkalmazni. Gyakorlatilag tehát a doktori iskolák azon hallgatói, akik az Nftmód. hatálybalépése előtt kezdték meg a doktori képzést (mint a felperes is), a korábbi szabályok szerint folytathatták a képzést.
- [5] A felperes doktorjelölti jogviszonya 2018. október 16. napján jött létre, a doktori képzés elvégzését követően. Az Nft. 53. § (4) bekezdésének módosítás előtt hatályos (és jelen ügyben alkalmazandó) rendelkezése értelmében a doktorjelölti jogviszony megszűnik a fokozatszerzési eljárás lezárásával, illetve akkor is, ha a doktorjelölt a jogviszony létesítésének napjától számított két éven belül nem nyújtotta be a doktori értekezését. Tekintettel arra, hogy a felperes a doktorjelölti jogviszony létesítésétől számított két éven belül nem nyújtotta be a doktori értekezését, ezért a Doktori Iskola vezetője 2021. október 16-ával a felperes hallgatói jogviszonyát megszüntette. A felperes jogorvoslati kérelme folytán eljáró egyetem a Doktori Iskola vezetőjének határozatát helybenhagyta. A másodfokú döntés értelmében az Nft. felperes ügyében alkalmazandó 53. § (4) bekezdése kógens rendelkezést tartalmaz, amellyel kapcsolatban az egyetemnek nincs mérlegelési lehetősége. Az egyetem döntésével szemben a felperes keresetet indított.
- [6] 3. Ezt követően a Győri Törvényszék bírója az eljárást felfüggesztette, és indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] Az indítvány szerint a tanuláshoz való joggal összefüggő hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét veti fel az, hogy az R. 1. § (1) bekezdése különbséget tesz az Nftmód. hatálybalépése előtt és után hallgatói jogviszonyt létesítő doktoranduszok között. Az R. ugyanis a koronavírus-járvány hatásaira tekintettel további egy évet

biztosít az értekezés benyújtására, ez a lehetőség azonban nem terjed ki az Nftmód. előtti képzésben részt vevő hallgatókra.

- [8] Az indítványozó bírő szerint a 2016/17-es tanévet megelőzően, illetve ezt követően doktori képzést kezdő hallgatók homogén csoportban vannak, a pandémia hatásai őket egyformán sújtják. Az indítvány szerint nincs alkotmányosan igazolható indoka a doktoranduszok eltérő módon való kezelésének. Erre tekintettel nincs észszerű, alkotmányos indoka annak, hogy miért nem illeti meg az R. 1. § (1) bekezdése szerinti kedvezmény azokat, akik 2016. szeptember 1-jét megelőzően iratkoztak be a doktori iskolába.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a bírői indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [10] Jelen esetben az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjára, valamint az Abtv. 25. §-ára alapította a kérelmét, amely az R. 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel vizsgálta, hogy az indítvány a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel-e.
- [11] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], továbbá megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [X. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (2) bekezdés].
- [12] Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírői kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia {3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]; 3242/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ugyanis a bírői kezdeményezés mint normakontroll egyedi vagy konkrét jellege miatt az indítványozó bírő csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege.
- [13] Ezen felül rögzítette az Alkotmánybíróság azt a követelményt is, hogy az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bírő – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bírő feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában {6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [14] Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírői kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az alkalmazandó jog megjelölését ezért az Alkotmánybíróság csak abban az esetben vizsgálhatja felül, ha nyilvánvaló, hogy a megjelölt jogszabályt az indítványra okot adó esetben biztosan nem kell alkalmazni {6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [15] Az indítványozó bírő szerint az R. 1. § (1) bekezdése az alapügyben alkalmazandó jogszabály. A valóságban viszont az indítványra okot adó körülmény éppen az, hogy az R. 1. § (1) bekezdése nem vonatkozik a felperesre. Az R. az Nft. hatályos 53. § (4) bekezdésének alkalmazásától tér el, azt határozza meg, hogy a komplex vizsgát követően mennyi időn belül kell az értekezést benyújtani. Az Nft. 114. § (2) bekezdése folytán viszont az Nft. 53. § (4) bekezdése nem vonatkozik a felperesre, és így az R. 1. § (1) bekezdése sem. Mivel az Nftmód. hatálybalépése előtt komplex vizsgatételi kötelezettsége sem volt a doktoranduszokra, így megállapítható: az R. sem formailag, sem tartalmilag nem vonatkoztatható a felperesre.
- [16] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a támadott norma egy kedvezményt tartalmaz, ennek megsemmisítése azzal az eredménnyel járna, hogy az Nft. rendelkezéseit kell alkalmazni. Azaz nem a felperes számára nyílna meg a „plusz egy év” lehetősége, hanem azoktól venne el, akik az új rendszerben kezdték meg a doktori képzést. A felperesre nem vonatkozik a komplex vizsga letételének a kötelezettsége, így nem határozható meg olyan alkotmányos követelmény sem, amely mellett az R. a felperesre alkalmazható lehetne.
- [17] Az R. 1. § (1) bekezdése nem „olyan jogszabály, amit alkalmazni kell” a bíróság eljárásában, és így nem is szolgálhat alapul az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerinti indítvány benyújtására.

[18] 5. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében rögzített feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. július 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1265/2022.

